

NATUURHISTORISCHE EN ANDERE NOTITIES NATURAL HISTORY AND OTHER NOTES

Privé uitgave: H.K. Mienis, Kibboets Netzer Sereni, IL-7039500, Israël
Privately published: H.K. Mienis, Kibbutz Netzer Sereni, IL-7039500, Israel

Downloadable from: http://israel-nature-site.com/?page_id=1872%E2%80%8F

INHOUD-CONTENTS

Voorwoord – Preface.....	2
Mienis, H.K. & Rittner, O.: Land snails are still being offered for sale in Yafo, Israel	3
Mienis, H.K.: Terrestrial flatworms in Israel, 5: Finds of <i>Parakontikia ventrolineata</i> (Tricladida, Continenticola, Geoplanoidea, Geoplanidae) 5	5
Mienis, H.K.: Enkele dieren en planten nabij de rotonde op het kruispunt Neckerstraat-Verbindingsweg in Purmerend, 1. De Zandslak <i>Theba pisana</i>	7
Mienis, H.K.: A note on Coccinellidae found on the Chinese rose <i>Hibiscus rosa- sinensis</i> in a garden in Kibbutz Netzer Sereni, Israel	9
Mienis, H.K.: Een IJsvogel bij de uitwateringssluys van Lies op Terschelling ..	11

Voorwoord

Dit 13de nummer van 'Natuurhistorische en Andere Notities – Natural History and Other Notes' bevat vijf korte notities gebaseerd op vondsten, waarnemingen of studies gedaan in Nederland of Israël.

Deze nieuwsbrief is voorlopig gepland als een kwartaal uitgave. Van elk nummer zullen 50 gelijktijdig gedrukte exemplaren verschijnen die voornamelijk bestemd zijn voor bibliotheken van instituten en museums. Daarnaast is elk nummer ook gratis elektronisch verkrijgbaar via de website van mijn collega en vriend Oz Rittner:

http://israel-nature-site.com/?page_id=1872%E2%80%8F

Hoewel deze uitgave geheel voldoet aan de eisen die de 'Internationale Commissie voor Zoologische Naamgeving' gesteld heeft voor een wetenschappelijk tijdschrift, zullen in dit tijdschrift geen artikelen gepubliceerd worden die van invloed zijn op de naamgeving van een of andere wetenschappelijke eenheid.

Artikelen mogen overgenomen worden mits de schrijver daarover geïnformeerd is en de bron genoemd wordt.

Deze publikatie wordt geïndexeerd in de Zoological Record.

Ondertussen heeft deze publikatie een officieel 'International Serial Standard Number' ontvangen:

ISSN 2518-5705

Preface

This 13th issue of 'Natuurhistorische en Andere Notities – Natural History and Other Notes' contains five short notes based on finds, observations or studies made in the Netherlands or Israel.

This newsletter is planned for the meantime as a quarterly. Of each number 50 simultaneously printed copies will appear which are primarily intended for libraries of institutes and museums. In addition each issue is downloadable free of charge by means of the website of my colleague and friend Oz Rittner:

http://israel-nature-site.com/?page_id=1872%E2%80%8F

Although this publication meets the standards of a permanent scientific journal as stipulated by the 'International Commission for Zoological Nomenclature' no articles will be published in this journal which will influence the nomenclature of a certain taxonomic unit.

Articles may be reprinted on the understanding that the author is informed about it and the source mentioned.

This publication is being indexed in the Zoological Record.

In the meantime this publication has received an official 'International Serial Standard Number':

ISSN 2518-5705

Land snails are still being offered for sale in Yafo, Israel

Henk K. Mienis¹ & Oz Rittner²

The Steinhardt Museum of Natural History – Israel National Center for Biodiversity Studies, Tel Aviv University, IL-6997801 Tel Aviv, Israel

¹ mienis@netzer.org.il & ² israelbutterflies@gmail.com

Landslakken worden nog steeds voor verkoop aangeboden in Yafo, Israël

In Yafo, beter bekend als Jaffa, worden nog steeds gedurende bepaalde periodes in het jaar landslakken verkocht door straatventers. Meestal bezoeken zij bepaalde adressen waarvan zij weten dat de mensen die daar wonen geïnteresseerd zijn in eetbare slakken. Reusachtige Segrijnslakken *Cornu aspersum megalostomum* worden vooral in de tweede helft van de regenachtige periode verkocht voor ongeveer 25 Eurocent per stuk, terwijl de Zandslak *Theba pisana* in mei-juni verkocht wordt voor 9 Euro per kilo. Deze prijzen liggen hoger dan die vermeld door Bar (1977) 40 jaar geleden voor de verkoop van slakken in N.W.-Israël.

On 31 January 2017 we brought a short visit to the Protestant Cemetery located in Yafo behind the houses in Yefet Street 19-21. Although we collected a few interesting terrestrial snails and slugs, which will be dealt with in a separate report in the near future, we left this historical site, the property of the Anglican Church in Jerusalem, a little bit disappointed.

Returning to the entrance of the alley leading to the cemetery we met the caretaker of the area and told him the reason of our visit to the cemetery. We had an interesting talk about the area among others that it is rapidly changing by modern building developments. He told us that there are also such plans for that area, but that most probably the cemetery will be spared.

He was also interested in our snailing activities because some species are in certain seasons still offered for sale by street-vendors in Yafo. He told us that large snails are sold for one sheqel a piece. When we showed him some very large wide mouthed European Brown garden snails *Cornu aspersum megalostomum* (Fig. 1), which we had collected in the cemetery, he confirmed that these were the snails which are being sold during the rainy period.

Fig. 1: *Cornu aspersum megalostomum*
(Photographs: Oz Rittner)

Fig. 2: *Theba pisana*

According to his information another snail species, smaller and of a whitish colour, is being offered later in the year, usually in May and June, for 35 sheqel a kilo. After further interrogation these turned out to be the Sand snails *Theba pisana* (Fig. 2), which may be collected in large quantities in that period while they are in aestivation on shrubs everywhere in the coastal area (Fig. 3).

Fig. 3: *Theba pisana* aestivating on Agave
(Photograph: Henk Mienis)

Interestingly Tristram (1865: 535) mentioned already the invasive *Cornu aspersum megalostomum* (as *Helix aspersa*) from gardens in Yafo (Jaffa). Although he did not mention Yafo in particular he added that this species (and *Levantina* specimens) were collected and sold in the markets for food in Palestine.

More up-to-date information concerning the consumption of land snails in Israel especially by the Christian community is given by Bar (1977). In addition to a thorough historical compilation of the consumption of snails in Israel, he mentioned much first hand information concerning the collecting and sale of several snail species in the north-western part of Israel: Haifa and Western Galilee. The prices of these edible snails forty years ago show that they have considerably increased during recent times.

Acknowledgement

We thank Mr. Jacob Damkani (Yafo) for providing us with personal information dealing with the sale of edible land snails in Yafo.

References

- Bar, Z., 1977. Human consumption of land snails in Israel. *Basteria*, 41: 53-58.
Tristram, H.B., 1865. Report on the terrestrial and fluviatile mollusca of Palestine. *Proceedings of the Zoological Society of London*, 35: 530-545.

**Terrestrial flatworms in Israel, 5: Finds of *Parakontikia ventrolineata*
(Tricladida, Continenticola, Geoplanoidea, Geoplanidae)**

Henk K. Mienis

The Steinhardt Museum of Natural History – Israel National Center for Biodiversity
Studies, Tel Aviv University, IL-6997801 Tel Aviv, Israel
and

National Natural History Collections, Berman Building, Hebrew University of
Jerusalem, Edmond J. Safra Campus, IL-9190401 Jerusalem, Israel

mienis@netzer.org.il

**Terrestrische platwormen in Israël, 5: Vondsten van *Parakontikia ventrolineata*
(Tricladida, Continenticola, Geoplanoidea, Geoplanidae)**

De Kleine Australische geelstreep* *Parakontikia ventrolineata* is tot nu tweemaal aangetroffen in de tropische kas van de botanische tuin van de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem in zijn vestiging op Givat Ram, Jeruzalem, Israël. Beide keren werden drie exemplaren waargenomen. Een van de exemplaren deed zich te goed aan een miljoenpoot, een prooi die nog niet bekend was van deze terrestrische platworm.

* Voor de Nederlandse naam wordt de Waardt (2016) gevolgd.

The Striped belly flatworm *Parakontikia ventrolineata* (Dendy, 1892) is a rather small species which can grow to 5 cm but most specimens are not larger than 2 cm.

Fig. 1: *Parakontikia ventrolineata* from France (Photo Jean-Lou Justine)

It is characterized by the presence of three dark longitudinal stripes on the dorsum of which the central one is rather thin (Fig. 1). The ventral side shows unlike most other similar flatworms four dark longitudinal lines which form also the source for the scientific and vernacular name of it: *ventrolineata*. Eyes are situated along the whole side of this flatworm.

This invasive flatworm is of Australian origin but in the meantime it has also been reported from man-made habitats like hothouses, nurseries and gardens in Great Britain, Ireland, Spain, France, New Zealand, South Africa, Mexico and the United States of America (Barker, 1989; Noreña, 2013; Álvarez-Presas *et al.*, 2014; Sánchez García, 2014; Sluys, 2016). To this growing number of countries we may add now also Israel.

Observations in Israel

Flatworms fitting the description of *Parakontikia ventrolineata* were twice found at a single locality in Israel.

JERUSALEM, Givat Ram, Botanical Garden of the Hebrew University of Jerusalem, Tropical Hothouse, leg. H.K. Mienis, 18 October 1979 (three specimens); idem, leg. H.K. Mienis, 17 November 1981 (three specimens of which one was feeding on a millipede).

Food

The Striped belly flatworm *Parakontikia ventrolineata* is known to feed on land snails and slugs (Barker, 1989; Winsor, Johns & Barker, 2004), terrestrial worms (Álvarez-Presas *et al.*, 2014); isopods (Winsor, Johns & Barker, 2004) and millipedes (this study).

Because of its predation activities on terrestrial worms it is illegal under the Wildlife and Countryside Act to distribute *Parakontikia ventrolineata* and several other terrestrial flatworms in the United Kingdom (Sluys, 2016).

Acknowledgement

I like to thank Mr. Jean-Lou Justine for the use of his photograph via Wikimedia Creative Commons.

References

- Álvarez-Presas, M., Mateos, E., Tudó, À., Jones, H. & Riutort, M., 2014. Diversity of introduced terrestrial flatworms in the Iberian Peninsula: a cautionary tale. PeerJ2: e430.
- Barker, G.M., 1989. Flatworm predation of terrestrial mollusks in New Zealand, and a brief review of previous records. New Zealand Entomologists, 12: 75-79.
- Noreña, C., 2013. Fauna Europaea: Platyhelminthes, Tricladida, Terricola. Fauna Europaea version 2.6.2. Accessible at: <http://faunaeur.org>.
- Sánchez García, I., 2014. Cuatro planarias terrestres exóticas nuevas para Andalucía. Revista de la Sociedad Gaditana de Historia Natural, 8: 15-20.
- Sluys, R., 2016. Invasion of the Flatworms. American Scientist, 104: 288-295.
- Waart, S. de, 2016. Exotische landplatwormen in Nederland (Platyhelminthes: Tricladida). Nederlandse Faunistische Mededelingen, 47: 1-10.
- Winsor, L., Johns, P.M. & Barker, G.M., 2004. Terrestrial planarians (Platyhelminthes: Tricladida: Terricola) predaceous on terrestrial gastropods. In G.M. Barker (Ed.): Natural enemies of terrestrial molluscs, 227-278. CAB International, London.

**Enkele dieren en planten nabij de rotonde op het kruispunt
Neckerstraat-Verbindingsweg in Purmerend, 1.
De Zandslak *Theba pisana***

Henk K. Mienis

Kibboets Netzer Sereni, IL-7039500, Israël

mienis@netzer.org.il

**Some animals and plants near the roundabout on the crossing Neckerstraat-Verbindingsweg in
Purmerend, 1. The Sand hill snail *Theba pisana***

During a brief survey of the land snails occurring near the rather recently built roundabout on the crossing Neckerstraat-Verbindingsweg in Purmerend, North-Holland, the Netherlands, some Sand hill snails *Theba pisana*, Family Helicidae, were found adhered to the tall weeds in the autumn of 2016. Additional empty shells of it were found among the weeds on the ground. This forms the first record of this invasive coastal species from Purmerend

In de herfst van 2016 heb ik opnieuw een bezoek gebracht aan mijn land van herkomst: Nederland. Tijdens deze jaarlijkse bezoeken voer ik onder andere ook altijd veldwerk uit betreffende de verspreiding van land- en zoetwater mollusken voornamelijk in Groot-Waterland, Noord-Holland, en op Terschelling, Friesland.

In Groot-Waterland vormt Purmerend altijd mijn uitgangspunt omdat ik daar dan traditiegetrouw bij familie vertoef. Reeds tijdens mijn eerste dag dat ik wat veldwerk uitoefende kwam ik langs de vrij recent aangelegde rotonde op het kruispunt Neckerstraat-Verbindingsweg, net ten noord-oosten van de A-7 snelweg. Niet alleen de rotonde maar ook het kruispunt daarom heen stond vol met planten die karakteristiek zijn voor zanderige bermen en dijken en op die planten zag ik hier en daar landslakken zitten hetgeen een goede reden was om de fiets aan de kant te zetten om even wat beter rond te kijken. Ik zag daar zoveel leuke dingen zodat mijn bezoek aan dat kruispunt niet beperkt bleef tot 5 september maar heb ik mijn volgende fietstochten zo gepland dat ik daar ook even op 7 september en 7 oktober een kijkje kon nemen.

De aan de planten hangende slakken behoorden voornamelijk tot de Bolle duinslak *Cernuella virgata* (Da Costa, 1778) en een enkele Gekielde loofslak *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801), beide behorende tot de familie Hygromiidae, maar tot mijn verrassing zag ik daar ook een slak die ik nog nooit eerder in Nederland had aangetroffen: de Zandslak *Theba pisana* (Müller, 1774), familie Helicidae.

Het is een middelgrote soort waarvan de huisjes om en nabij de 2 cm groot kunnen worden. De ondergrond van het huisje is vuilwit met daarop vaak enkele donkere spiraallijntjes. De binnenzijde van de mondrand is meestal roze gekleurd. Een ander karakteristiek kenmerk vormt de sculptuur die bestaat uit heel fijne spiraaltjes die gekruist worden door een wat grovere axiale sculptuur. De navel is dikwijls bijna geheel gesloten. Juveniele exemplaren vertonen een gekielde schelp.

Sinds enkele jaren is deze soort uit het Middellandse Zee gebied bezig aan een opmars in het kustgebied van Nederland. De eerste vondst werd gedaan in Zeeland, maar deze

Fig. 1: Lege slakkenhuisjes van de Zandslak *Theba pisana* verzameld in de omgeving van de rotonde op de kruising van de Neckerstraat met de Verbindingsweg in Purmerend. (Foto Henk Mienis)

kolonie bleek uit nakomelingen te bestaan van een moedwillig introductie van exemplaren uit België en Frankrijk (van Benthem Jutting, 1962 & 1964; van Dalsum, 1964). De aanwezigheid van de Zandslak in Zeeuws-Vlaanderen is waarschijnlijk het resultaat van een natuurlijke uitbreiding van het verspreidingsareaal in België. Vindplaatsen van meer recente oorsprong zijn die in Zuid- en Noord-Holland, waar zij gezien de gegevens op "waarneming.nl" steeds meer aangetroffen wordt. Bekende vindplaatsen in Noord-Holland bevinden zich in Zandvoort, rondom Haarlem en verder noordelijk tot Beverwijk. Vindplaatsen in het binnenland zijn zeldzamer (zie echter de verspreidingskaart in de nieuwe "Veldgids Slakken en Mossels" van de hand van Bert Jansen, 2015 & 2016).

Naast de reeds genoemde soorten werden verder nog vrij veel Segrijnslakken *Cornu aspersum aspersum* (Müller, 1774) en enkele Barnsteenslakken *Succinea putris* (Linnaeus, 1758) gevonden.

De meeste slakken uitgezonderd de Barnsteenslak zijn typisch voor een ruderaal gebied in Groot-Waterland, de vondst van de Zandslak in Purmerend is echter uniek.

Geraadpleegde literatuur

- Benthem Jutting, W.S.S., 1962. *Theba pisana* (Müller) levend in Zeeland. *Basteria*, 26 (3-4): 57-58.
 Benthem Jutting, W.S.S., 1964. Aanvullend bericht over *Theba pisana* op Walcheren. *Basteria*, 28 (1-2): 11-12.
 Dalsum, J. Van, 1964. *Theba pisana* (Müller) en *Helicella cespitum* (Drap., 1801) in Nederland. *Basteria*, 28 (1-2): 10-11.
 Jansen, E.A., 2015. Veldgids Slakken en mossels – land en zoetwater. 272 p. KNNV Uitgeverij, Zeist.
 Jansen, E.A., 2016. Veldgids Slakken en mossels – land en zoetwater. 2de herziene editie. 272 p. KNNV Uitgeverij, Zeist.

**A note on Coccinellidae found on the Chinese rose *Hibiscus rosa-sinensis*
in a garden in Kibbutz Netzer Sereni, Israel**

Henk K. Mienis

Kibbutz Netzer Sereni, IL-7039500 Israel

mienis@netzer.org.il

**Een notitie betreffende Coccinellidae op de Chinese roos *Hibiscus rosa-sinensis*
in een tuin in kibboets Netzer Sereni, Israël**

In de laatste jaren worden de Chinese rozen *Hibiscus rosa-sinensis* aangevallen door een tot nog toe ongedetermineerde Wolluis (Fam. Pseudococcidae). Jonge loten verliezen heel snel al het blad en de nieuwe knoppen. De Wolluizen worden gegeten door een Lieveheersbeestje uit Australië: *Cryptolaemus montrouzieri*, dat indertijd met wisselend succes is ingevoerd in Israël voor de bestrijding van Wolluis in onder andere Citrus-, Avocado- en Mango-plantages en Cactus peren. *Cryptolaemus montrouzieri* tref ik jaarlijks aan op de door Wolluis besmette Chinese rozenheg in mijn tuin. Naast deze ingevoerde soort trof ik in juli 2016 onder dezelfde omstandigheden ook enkele exemplaren aan van twee lokale Lieveheersbeestjes: het Veertienvlekslieveheersbeestje *Coccinula quatuordecimpustulata* en het Harlekijnslieveheersbeestje *Harmonia quadripunctata*. Het is echter niet duidelijk of deze twee lieveheersbeestjes zich ook voeden met Wolluizen of met de ook meestal aanwezige Bladluizen.

The Chinese rose *Hibiscus rosa-sinensis*, Fam. Malvaceae, is a common garden plant in Israel (Fig. 1). In Kibbutz Netzer Sereni it is often used as a row of shrubs forming a dense hedge. It is an easy grower, remains usually dark green the whole year round and flowers profusely during most parts of the year.

Fig. 1: Chinese rose *Hibiscus rosa-sinensis*
Photo Henk Mienis

Fig. 2: Mealybug ladybird *Cryptolaemus montrouzieri* Photo Guido Böhne

In the last couple of years these Chinese roses are intensively attacked by a still unidentified Mealybug belonging to one of the following genera: *Planococcus*, *Pseudococcus* or *Phenacoccus*. Especially young shoots are suffering intensively from the feeding activities of these Mealybugs. Leaves and buds are not developing correctly, become yellow and drop from the shrubs. These attacks by the Mealybugs may be so fierce and repeatedly that some gardeners in the kibbutz have uprooted the Chinese roses and replaced them by a quite similar shrub *Malvaviscus arboreus* of

American origin which seems to be less attractive to the Mealybugs. This shrub is known by several common names like Turkcap, Ladies teardrop or Scotchman's purse. Especially the latter name is interesting and was apparently given to the fact that the flowers do not open fully, only the stamen protrudes from the enrolled bright red flower. The Mealybugs on the Chinese rose are being attacked by the small Mealybug ladybird *Cryptolaemus montrouzieri*, Fam. Coccinellidae, however the latter usually appear when the shrubs are already suffering from a heavy attack by the Mealybugs. This Mealybug ladybird (Fig. 2) has been introduced into Israel on several occasions from Australia as a means of biological control of outbreaks of Mealybug attacks in citrus-, avocado- and mango- orchards and most recently also for the control of Mealybug infestations in Prickly pears (nicknamed "Sabres" in Israel) *Opuntia ficus-indica*, Fam. Cactaceae. Not always this Ladybird succeeded in establishing itself, however each summer small numbers of it are seen on the infected parts of the Chinese rose hedge in our garden.

Fig. 3: 14-Spotted ladybird *Coccinula quatuordecimpustulata*
Photo Oz Rittner

Fig. 4: Cream-streaked or Four spotted ladybird
Harmonia quadripunctata
Photo Oz Rittner

While checking a Mealybug infestation of our Chinese rose hedge in July 2016 not only *Cryptolaemus montrouzieri* was present on the young loots heavily infected by Mealybugs, but also two other species of Ladybirds: the 14-spotted ladybird *Coccinula quatuordecimpustulata* (Fig. 3) and the Cream-streaked or Four spotted ladybird *Harmonia quadripunctata* (Fig. 4). It is not clear whether these two local beetles are also feeding on the Mealybugs or confine their appetite to the aphids which are also often presence on the young loots of the Chinese roses.

The infestations by Mealybugs do not remain confined to the Chinese roses in our garden but also occurs at the same time on the Lemon tree *Citrus limon* and Pomelo *Citrus maxima* (both Fam. Rutaceae), and on the Orange glory angel's trumpets *Brugmansia aurea* (Fam. Solenaceae). In 2017 I will continue to check the next Mealybug infestation of the various plants in our garden and hope also to identify that notorious pest of part of our garden plants.

Acknowledgement

I like to thank my colleague and friend Oz Rittner for the use of his fine photographs. Likewise I like to thank Guido Bohne (Berlin) for the use of his photograph of the Mealybug Ladybird via Wikimedia Creative Commons.

Een IJsvogel bij de uitwateringssluis van Lies op Terschelling

Henk K. Mienis

Kibboets Netzer Sereni, IL-7039500 Israël

mienis@netzer.org.il

A Kingfisher near the drainage sluice of Lies on Terschelling

During his visit to Terschelling, one of the Dutch Waddensea islands, the author observed a single Kingfisher near the drainage sluice in the Waddensea-dike near Lies. According to a recent note in "Rinkelbollen", the journal of the local nature society on Terschelling, this colourful bird was regularly observed during last autumn and winter at various spots along the Waddensea-dike from West-Terschelling as far as Oosterend.

Elk bezoek aan Terschelling heeft voor een natuurliefhebber altijd wel een verrassing in petto. Dat is niet zo verwonderlijk als je interesse in de natuur een groot gebied bestrijkt. Ofschoon ik gespecialiseerd ben in alles wat met mollusken te maken heeft, ben ik ook geïnteresseerd in zoogdieren, vogels, kevers, vlinders, planten en nog veel meer andere dingen. Zelfs na de ruim 50 jaar dat ik Terschelling geregeld bezoek, ben ik nog lang niet uitgekeken op dit prachtige eiland. Altijd is er wel iets nieuws en dan heb ik het beslist niet over de tientallen invasieve soorten zoals bijvoorbeeld de Nijlgans, die Terschelling in de afgelopen jaren hebben ontdekt.

Zag ik twee jaar geleden pas mijn eerste Nijlganzen *Allopochen aegyptiacus* (Fig. 1) op Terschelling in de Doodemanskisten (Mienis, 2015), dit jaar zag ik diverse groepjes in het poldergebied ten zuiden van de Hoofdweg tussen West en Baaiduinen waarvan dat bij Hee bestaande uit 12 exemplaren op 28 september 2016 het grootste was.

Fig. 1: Nijlganzen *Allopochen aegyptiacus*

Fig. 2: Lepelaar *Platalea leucorodia*

Photographs Henk Mienis

Ook de aanwezigheid van Lepelaars *Platalea leucorodia* (Fig. 2) aan de rand van de kwelder bij Seeryp tijdens hoogwater is altijd een verrassing niet alleen voor mij maar ook voor mijn trouwe metgezellen: mijn zuster en haar man. Telden we daar een twaalfstal in de herfst van 2015 in dezelfde periode stonden er meer dan 30 in 2016.

In de periode dat we op Terschelling verblijven rijden we dan ook altijd diverse keren van West naar Oost of omgekeerd naar gelang de windrichting, aan de buitenzijde van de Waddenzeedijk en op zijn minst een keer aan de binnenzijde van diezelfde dijk.

Op 28 september 2016 zag ik op deze wijze bij de uitwateringssluuis van Lies aan de polderzijde pas mijn eerste IJsvogel *Alcedo atthis* (Fig. 3) op Terschelling. Het was maar in een flits dat de IJsvogel vanuit de rietkraag aan de rechterkant van de brede sloot naar die aan de linkerkant vloog en daar uit het gezicht verdween. Het was echter voor iemand die drie soorten IJsvogels kent uit Israël: de Bonte ijsvogel *Ceryle rudis* en de Smyrna-ijsvogel *Halcyon smyrnensis* en de veel kleinere Gewone ijsvogel *Alcedo atthis*, geen probleem om deze blauw-groene flits te herkennen als de Gewone ijsvogel. Mijn eerste waarneming van deze soort op Terschelling! Twee weken later toen ik thuis in Israël weer over een computer beschikte zag ik dat ik niet de enige was die een ijsvogel op Terschelling in dezelfde periode had gezien. Ook later werden opvallend veel IJsvogels op Terschelling waargenomen hetgeen bevestigd werd door een anoniem stukje in Rinkelbollen geïllustreerd met een schitterende foto van Tjally Schaap (Anoniem, 2017).

Geraadpleegde literatuur

Anoniem, 2017. IJsvogel (*Alcedo atthis*). Rinkelbollen, 2017 (1): 16-17.

Mienis, H.K., 2015. Nijlganzen in de Doodemanskisten op Terschelling. Natuurhistorische en Andere Notities – Natural History and Other Notes, 7: 5-7.

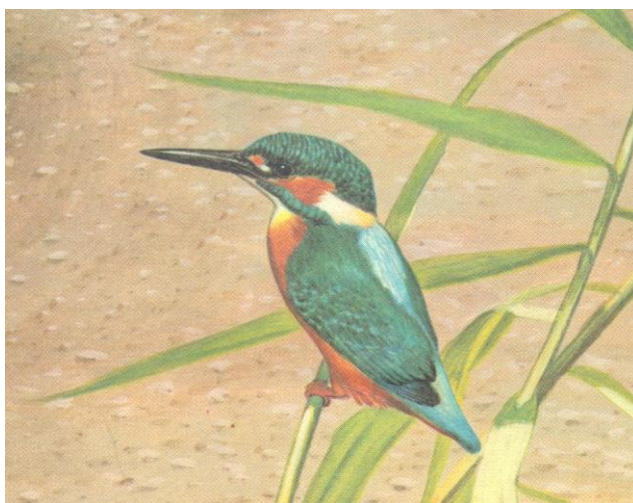

Fig. 3: IJsvogel (*Alcedo atthis*)
Tekening Walter Ferguson*

* De schilder Walter William Ferguson (New York City, U.S.A, 1930 – Bet Yanai, Israël, 2015) is onder de natuurliefhebbers in Israël vooral bekend voor zijn illustraties van dieren. Hij was onder meer voor bijna 30 jaar werkzaam als staf illustrator op de Universiteit van Tel Aviv. Mijn kinderen zijn opgegroeid met de schitterende boekjes betreffende de Israëlische vogels (1969) en zoogdieren (1972) van zijn hand, die uitgegeven werden door de Bank Hapoalim speciaal voor jeugdige spaarders.